

**Aqşın Raqub oğlu NƏZƏRLİ**

Azərbaycan Memarlıq və İnşaat Universiteti, magistrant

E-mail: [aqşinnazar@gmail.com](mailto:aqşinnazar@gmail.com)

## AZƏRBAYCANDA BİZNESƏ DƏSTƏK MEXANİZMLƏRİNİN MAKROİQTİSADI GÖSTƏRİCİLƏRƏ TƏSİRİ

### Xülasə

Məqalənin yazılmasında məqsəd Azərbaycanda biznesin inkişafına dair görülən tədbirləri, həyata keçirilən layihələri, dövlət proqramlarını araşdırıb, təhlil etmək və ölkənin mikro və makro göstəricilərə olan təsirini araşdırmaqdır. Məqalədə sözügedən makroiqtisadi göstəricilər ayrı-ayrılıqda müəyyənləşdirilir, ölkə iqtisadiyyatı üçün əhəmiyyəti, kəmiyyət və keyfiyyət göstəriciləri tədqiq edilir. Daha sonrakı hissədə isə bu göstəricilərin dünya və Azərbaycan üzrə statistik məlumatları yazılı və qrafiki şəkildə əks etdirilir. Həmçinin məqalədə biznesə dəstək üçün nəzərdə tutulan tədbirlər və qanunvericilik, bu tədbirlərin ölkə iqtisadiyyatına təsirləri də araşdırılır, müvafiq statistik göstəricilərə təsiri təhlil edilir, biznesə dəstək mexanizmlərinin ölkədəki nümunələri tədqiq edilir.

**Açar sözlər:** işsizlik, ÜDM artımı, inflyasiya, tədiyyə balansı, biznesə dəstək, fərman, məqsədyönlü iqtisadi siyasət.

### Giriş

Biznesin inkişaf etdirilməsinə dair görülən tədbirlər hər bir ölkənin, iqtisadi, siyasi və sosial prioritetlərin əsasını təşkil etməklə, istər büdcə planı tərtib edilərkən (vergi gəlirlərini proqnozlaşdırarkən və s.), istərsə də iqtisadi planlama edilərkən bir əsas olaraq qəbul edilməkdədir. Çünki KOB və böyük biznes, holdinqlər, transmilli şirkətlər və yaxud digər biznes subyektləri ölkə daxili işsizlik, ÜDM, tədiyyə balansı, inflyasiya kimi problemlərinin həllində mühüm rola sahibdir. Dövlət bu prosesləri tənzimləyə bilər, lakin birbaşa müdaxilə edərək isə bazar iqtisadiyyatında yolverilməz olaraq qəbul edilən rəqabətlik prinsipini pozmuş olar. Bu səbəbdən də dövlət dolay yolla biznesə təşviq edərək ÜDM-nin artmasına, işsizlik və inflyasiya arasındakı balansla, tədiyyə balansına təsir edib, tənzimləyə və nəzarət edə bilər.

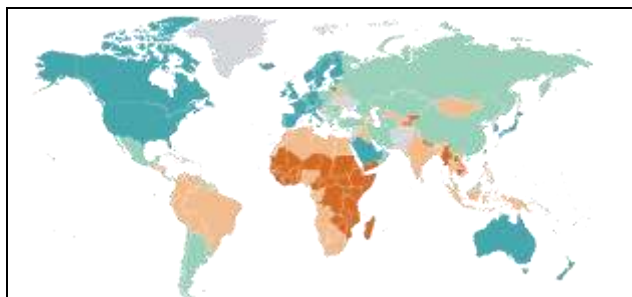
**İşsizlik, inflyasiya, ÜDM-in artımı və tədiyyə balansında baş verə biləcək “görünməz problemlər”**

*Inflyasiya – İşsizlik* - bildiyimiz kimi iqtisadiyyatda işsizlik və inflyasiya arasında tərs mütənasilik vardır. Yəni işsizlik artıqda inflyasiya azalır və ya əksinə. Bu səbəbdən də işsizlik iqtisadiyyatda tənzimlənməsi ən çətin göstəricilərdən biridir. Çünki dövlətlər hər zaman inflyasiya və işsizliyi minimum saxlamaq niyyətindədir. Lakin iki göstərici arasında sadəcə balans yarada bilərik.

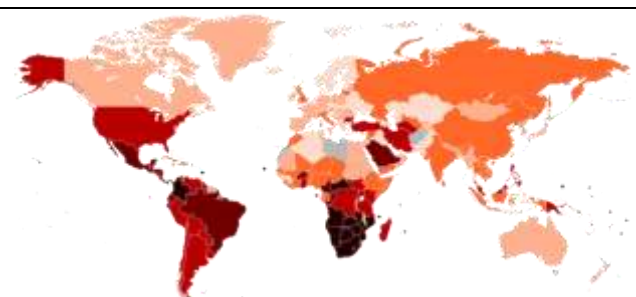
*Ümumi daxili məhsul* - ÜDM-də artım hər bir dövlətin iqtisadi gücünü əsas göstəricilərindən biridir. Lakin ÜDM və ya hər bir nəfərə düşən ÜDM hələ heç də ölkədə rifahın yüksək olduğu nəticəsini vermir. Hər bir nəfərə düşən ÜDM-nin böyük olması ölkədə daxili istehsal və istehlakın böyük olduğunu özündə əks etdirdiyi kimi, bunun da nəfərlər arasında balanslı şəkildə olması daha arzuolunandır və rifahın daha yüksək olması ilə əlaqələndirilir. Cini indeksi gəlirlərin təmərkləşmə əmsalı olmaqla ÜDM-nin qeyri-bərabər bölüşdürülməsinin səviyyəsini, gəlirin bölgüsündə qeyri-bərabərlik dərəcəsini miqdarca qiymətləndirməyə imkan verən statistik göstəricidir. Yəni əmsal böyüdükcə bərabərsizlik, azaldıqda isə bərabərlik artır.

Qrafikdən də görüldüyü kimi, ÜDM-nin böyük olması ilə yanaşı, ÜDM-nin bərabər bölüşdürülməsi də rifahın yüksəkliyinə təsir edən amillərdəndir.

Tədiyyə balansının tərtibi zamanı əldə rəhbər tutulan əsas prinsip ikili yazılış sistemidir. Yuxarıda qeyd olunan cari əməliyyatlar hesabına ticarət hesabı, xidmətlər hesabı gəlirlər hesabı cari transfərlər subhesabları, digər tərəfdən kapital və maliyyənin hərəkəti hesabına daxil olan kapital hesabı, maliyyənin hərəkəti hesabı, birbaşa xarici investisiyalar, portfel investisiyalar, digər investisiyalar subhesabları daxildir ki, ticarət və gəlirlər hissəsi ölkədəki biznes mühitinin müəyyən etdiyi göstəricilərə əsaslanır.



**Qrafik 1. 2022-ci il Dünya ölkələri üzrə hər bir nəfərə düşən ÜDM**



**Qrafik 2. 2022-ci il Dünya ölkələri üzrə Cini əmsali**

**Mənbə:** <https://www.imf.org>

**Dəstək mexanizmləri.** Ölkə üzrə sahibkarlıq subyektlərinin 99,6%-i kiçik və orta sahibkarlıq subyektləridir və onların əlavə dəyərin yaradılmasında, ixrac, məşğulluq və investisiyalarda payı artır [5]. Kiçik və orta sahibkarlığın ölkə iqtisadiyyatında rolunun və rəqabət qabiliyyətinin yüksəldilməsi, bu sahədə idarəçilik sisteminin müasir tələblərə uyğunlaşdırılması və institusional dəstək mexanizmlərinin formalaşdırılması məqsədilə İqtisadiyyat Nazirliyinin tabeliyində Kiçik və Orta Biznesin İnkişafı Agentliyi yaradılıb. Agentlik tərəfindən KOB-ların iqtisadiyyatda rolunun və rəqabət qabiliyyətinin, bilik və bacarıqlarının artırılması, maliyyə resurslarına və satış bazarlarına çıxışının genişləndirilməsi istiqamətində müxtəlif təşviq və dəstək mexanizmləri həyata keçirilir. KOB dostu ofisləri, KOB İnkişaf Mərkəzləri, KOB-lar üçün təhsil, elm, tədqiqat layihələrinin maliyyələşdirilməsi, "Startup şəhadətnaməsi"nin verilməsi buna misal ola bilər. Sahibkarlıq sahəsində lisenziya tələb olunan fəaliyyət növlərinin əhəmiyyətli dərəcədə azaldılması, sərmayə qoyuluşunun stimullaşdırılması məqsədilə investisiya təşviqi sənədinin verilməsi, satınalmalar sahəsində kotirovka sorğusu prosedurunun tamamilə elektronlaşdırılması və vahid internet portalı – etender.gov.az vasitəsilə həyata keçirilməsi, vergi qanunvericiliyində köklü islahatlar və s. tədbirlər də özəl sektorun fəaliyyətinin gücləndirilməsinə, şəffaflığın və hesabatlılığın artırılmasına, rəqəmsallaşmanın geniş vüsət almasına, rəqabət mühitinin inkişafına xidmət edir. Azərbaycanın ixrac qabiliyyətinin artırılması və xarici investisiyaların cəlb edilməsi kimi öncül məqsədlərin reallaşdırılması məqsədilə Azərbaycanda İxracın və Investisiyaların Təşviqi Fondu (AZPROMO)

təsis edilib. Fond ölkə sahibkarlarının ixrac potensialının artırılmasında, investisiya imkanlarının genişləndirilməsində, potensial tərəfdaşların tapılmasında və birgə əməkdaşlıq layihələrinin həyata keçirilməsində sahibkarlara yaxından dəstək verir. Sahibkarlığın inkişafına sistemli və ardıcıl dövlət dəstəyinin daha bir nümunəsi kimi Export.az elektron ticarət portalını göstərmək olar. Portal sahibkarlıq subyektlərinə biznes əlaqələrdə etibarlı vasitəçi, dünya biznesinə asan çıxış imkanının yaradılması missiyasını yerinə yetirir. Sahibkarlıq sahəsində inkişafa nail olmaq üçün hüquqi bazanın təkmilləşdirilmiş, sahibkarların hüquqlarının müdafiəsi məqsədilə indiyədək bir çox qanunlar qəbul olunmuşdur. Bu məqsədlə qəbul edilmiş və sahibkarlığa öz töhfəni verən belə qanunlardan biri də 2013-cü ilin 2 iyul tarixində qəbul olunmuş "Sahibkarlıq sahəsində aparılan yoxlamaların tənzimlənməsi və sahibkarların maraqlarının müdafiəsi haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunudur. Qanun sahibkarlıq və biznes sahələrində aparılan yoxlama və reydlərin məqsəd və prinsiplərini, təşkili və aparılması qaydalarını, yoxlama səlahiyyəti verilmiş orqanların və vəzifəli şəxslərin hüquq və vəzifələri, sahibkarların hüquqlarının və maraqlarının müdafiəsi kimi məsələləri müəyyən edir və tənzimləyir. Sahibkar hüquqlarının müdafiəsinin gücləndirilməsi məqsədi daşıyan müvafiq orqanlar da fəaliyyətə başlamışdır ki, bunlara misal olaraq Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında və mərkəzi və yerli icra hakimiyyəti orqanlarında Apellyasiya şuraları fəaliyyət göstərməkdədir. Sahibkarlığın inkişafı, əlverişli biznes mühitinin yaradılması məqsədilə əsaslı şəkildə islahatların aparılması xalqımızın ümummilli lideri Heydər Əliyev tərəfindən

müəyyən edilmiş və hazırda Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə ardıcıl olaraq həyata keçirilən iqtisadi inkişaf strategiyasının tələblərindən irəli gəlir və onun mərkəzində durur. Ölkə iqtisadiyyatının davamlı və tarazlı inkişafının təmin edilməsi, regionların inkişafının sürətləndirilməsi ölkəmizin sosial-iqtisadi inkişafının hazırkı mərhələsinin prioritet vəzifələrindəndir və qəbul edilmiş məqsədli dövlət proqramları çərçivəsində uğurla yerinə yetirilməkdədir. Hazırda bu sahədəki siyasət sahibkarlığa dövlət himayəsinin sistem şəklində həyata keçirilməsinin, sahibkarlara dövlət dəstəyi tədbirlərinin səmərəsinin yüksəldilməsinin təmin edilməsinə yönəldilmişdir. Bu strateji xəttin reallaşdırılması istiqamətində ardıcıl tədbirlər həyata keçirilməkdədir. Sahibkarlığa dövlət maliyyə köməkliyi mexanizmi yaradılmış, bu mənbə kiçik və orta sahibkarların maliyyə vəsaitlərinə olan tələbatının ödənilməsinin mühüm real mənbəyi kimi çıxış edir. Fəaliyyəti ölkənin ixrac qabiliyyətinin artırılması və xarici investisiyaların cəlb edilməsi kimi öncül məqsədlərin reallaşdırılmasına yönəlmiş Azərbaycanda İxracın və Investisiyaların Təşviqi Fondunun yaradılması təmin edilmişdir. Dövlət-sahibkar münasibətləri inkişaf etdirilmiş, sahibkarlığın dövlət tənzimlənməsi sisteminin təkmilləşdirilməsi istiqamətində əhəmiyyətli addımlar atılmışdır. Sahibkarların hüquqlarının müdafiəsinin işlək mexanizmləri yaradılmış, onların tətbiqi nəticəsində müdaxilə halları azalmışdır. Sahibkarlığın inkişafına yönələn marifləndirmə, informasiya mənbələrinin və məlumat əlçatanlıq texnologiyasında yeniliklərin edilməsi və gücləndirilməsi habelə işgüzar münasibətlərin inkişafı istiqamətində davamlı tədbirlər həyata keçirilməkdədir. 2008-ci il 1 yanvar tarixindən başlayaraq sahibkarlıq fəaliyyəti subyektlərinin fəaliyyətində “bir pəncərə” prinsipi üzrə təşkili təmin edilməyə başlamışdır. “Bir pəncərə” sisteminin tətbiq edilməsindən sonra Azərbaycanda biznesə başlama proseduralarının sayı 15-dən 1-ə və bunun üçün sərf olunan vaxt 30 gündən 3 günə qədər endirilmişdir. Sistemin tətbiqindən sonra biznes sahəsində canlanma müşahidə olunmuş, qeydiyyatdan keçən hüquqi şəxslərin sayında artım müşahidə olunmuşdur. Həyata keçirilən məqsədyönlü və davamlı tədbirlər nəticəsində özəl sektorun Ümumi Daxili Məhsuldakı payı 85 %-ə çatmışdır [6]. Ölkədə sahibkarlığın

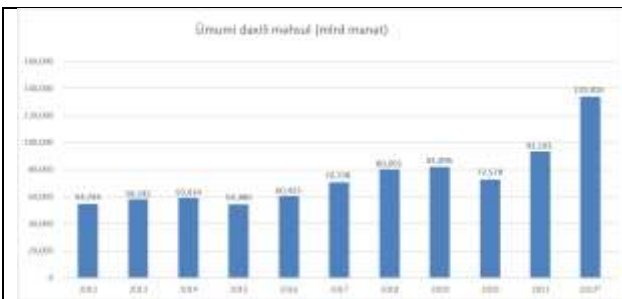
davamlı və sürətli inkişafına nail olmaq üçün dövlətlə sahibkarlar arasındakı tərəfdaşlığın institusional təşkili həyata keçirilmişdir. Bu baxımdan yaradılmış mexanizmlər (Kiçik və Orta Sahibkarlığın İnkişafı Agentliyi, Azərbaycanda İxracın və Investisiyaların Təşviqi Fondu, Biznes Tədris Mərkəzləri və s.) dövlət-sahibkar münasibətlərinin sivil müstəvidə inkişafında əhəmiyyətli rol oynamaqdadır. 2003-cü ildə ölkənin ixrac qabiliyyətinin artırılması və xarici investisiyaların cəlb edilməsi kimi öncül məqsədlərin reallaşdırılması məqsədilə Azərbaycanda İxracın və Investisiyaların Təşviqi Fondu (AZPROMO) təsis edilmişdir. Fond ölkə sahibkarlarının ixrac potensialının artırılmasında, investisiya imkanlarının genişləndirilməsində, potensial tərəfdaşların tapılmasında və birgə əməkdaşlıq layihələrinin həyata keçirilməsində sahibkarlara yaxından dəstək verir. İqtisadiyyat Nazirliyi və Azərbaycanda İxracın və Investisiyaların Təşviqi Fondu (AZPROMO) tərəfindən bu istiqamətdə həm ölkənin daxilində, həm də xaricdə mühüm iqtisadi tədbirlər, o cümlədən biznes forumlar, sərgilər, seminar və konfranslar keçirilir. Bu tədbirlərin keçirilməsi istər ölkənin biznes mühitinin və iqtisadi potensialının təbliği, istərsə də yerli sahibkarların işgüzar əlaqələrinin inkişafı baxımından əhəmiyyətlidir. Xüsusilə xarici ölkələrdə təşkil edilən tədbirlər, eyni zamanda ölkə iqtisadiyyatının prioritet inkişaf istiqamətləri üzrə investisiya qoyuluşlarının həcmində öz müsbət nəticələrini göstərməkdədir. Dövlət başçısının “Azərbaycan Respublikasında sahibkarlığın inkişafına dövlət dəstəyi mexanizminin təkmilləşdirilməsi haqqında” 2018-ci il 31 iyul tarixli Fərmanı ilə İqtisadiyyat Nazirliyinin tabeliyində Sahibkarlığın İnkişafı Fondu publik hüquqi şəxsi yaradılıb. Güzəştli kreditlərdən daha səmərəli istifadə məqsədilə Sahibkarlığın İnkişafı Fondunun kreditlərinin illik faiz dərəcəsi 6%-dən 5%-ə endirilmişdir. Eyni zamanda, yeni qaydalarda orta həcmli kreditlərin hədləri dəyişdirilərək 50 001 manatdan 1 000 000 manatadək müəyyən edilmişdir. Hal-hazırda ölkədə sahibkarlığın genişləndirilməsi və iqtisadiyyatda rolunun artırılması, biznes və investisiya mühitinin daha da yaxşılaşdırılması tədbirləri sistemli və ardıcıl olaraq davam etdirilir. Özəl sektorun dəstəklənməsi, sahibkarların hüquq və mənafələrinin qorunması sahəsində yeni iqtisadi şəraitə uyğun islahatlar həyata keçirilir, bu

sahənin inkişafı üçün beynəlxalq təcrübə nəzərə alınmaqla müasir çağırışlara cavab verən mexanizmlər tətbiq edilir. Sahibkarlığa dövlət dəstəyi tədbirləri nəticəsində sahibkarlıq subyektlərinin sayı son 17 il ərzində 5 dəfə artıb, ümumi daxili məhsulda özəl sektorun xüsusi çəkisi 85 faizi, məşğulluqda payı isə 76 faizi ötür.

**Biznesə dəstək mexanizmlərinin makroiqtisadi göstəricilərə təsiri.** Ölkədə uğurla həyata keçirilən davamlı sosial-iqtisadi inkişaf strategiyasının əsasını Azərbaycan Respublikası regionlarının inkişafı tutur ki, regionların inkişaf etdirilməsi sahəsində qəbul edilən və uğurla həyata keçirilən dövlət proqramlarında, həmçinin regionların sosial-iqtisadi inkişafına istiqamətlənmiş digər məqsədyönlü tədbirlərlə bağlı sərəncamlarda və digər hüquqi sənədlərdə nəzərdə tutulmuş vəzifələrin icrası ölkə iqtisadiyyatında qeyri-neft sektorunun inkişafına və davamiyyətinə, regionlarda sosial infrastruktur təminatının və kommunal xidmətlərin keyfiyyətinin yüksəldilməsinə, biznes mühitinin daha da yaxşılaşdırılmasına, investisiya qoyuluşlarının artmasına, yeni müəssisələrin, sahibkarlıq subyektlərinin, iş yerlərinin açılmasına və nəticədə, əhalinin məşğulluq səviyyəsinin artırılmasına və bunla əlaqəli şəkildə yoxsulluq səviyyəsinin də azaldılmasına təkan vermişdir. Həyata keçirilən və regionların inkişafına yönələn müvafiq dövlət proqramlarının icra olunduğu 2004–2018-ci illər ərzində iqtisadiyyatda irəliləyiş müşahidə olunmuş və bu da öz növbəsində özünü ümumi

daxili məhsulun 3,3 dəfə, o cümlədən qeyri-neft sektorunun 2,8 dəfə, sənayenin 2,6 dəfə, kənd təsərrüfatının 1,7 dəfə artması şəklində iqtisadi göstəricilərdə əks olunmuşdur. [1][6] (Qrafik 1). Keçən dövr ərzində həyata keçirilən məqsədyönlü tədbirlərin nəticəsi olaraq ölkədə 1,5 milyonu daimi olmaqla 2 milyondan çox yeni iş yeri, 100 mindən çox yeni müəssisə təsis edilmiş, işsizlikdə 5 faizə, yoxsulluq səviyyəsində isə 5,1 faizə qədər enmə müşahidə olunmuşdur. [1] Dövlət proqramları çərçivəsində həyata keçirilən genişmiqyaslı işlər və görülən tədbirlər regionların növbəti illərdə də inkişafı üçün güclü hərəkətverici qüvvə rolunu oynamışdır. Aşağıda bəzi iqtisadi göstəricilər üzrə dəyişmə dinamikaları əks olunmuşdur.

Azərbaycan Respublikasında xüsusilə son illər həyata keçirilən məqsədyönlü iqtisadi siyasət nəticəsində ölkəmiz Covid-19 pandemiyası və İkinci Qarabağ müharibəsi kimi ölkə iqtisadiyyatına birbaşa və güclü təsir edə biləcək məsələlərə baxmayaraq ölkənin sosial-iqtisadi inkişafına nail olmuş, regionlarda və sahibkarlıq fəaliyyətində ciddi uğurlar qazanılmış, iqtisadiyyata investisiya qoyuluşlarının həcmində əhəmiyyətli dərəcədə artış müşahidə olunmuş, qeyri-neft sektorunun inkişafında, yeni iş yerlərinin və iş imkanlarının yaradılmasında, əhali gəlirlərinin artmasında və yoxsulluq səviyyəsinin azaldılmasında nəzərəcarpacaq irəliləyiş əldə edilmişdir.



**Qrafik 2. Ümumi daxili məhsul istehsalı (mlrd manat)**

Mənbə: <https://stat.gov.az>



**Qrafik 3. Məşğul əhalinin sayı (min nəfər)**

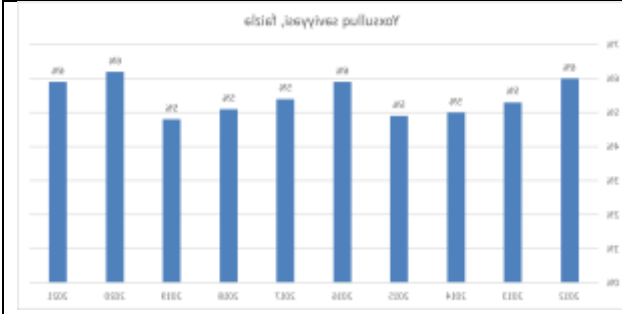
Mənbə: <https://stat.gov.az>

Bununla yanaşı, keçən ilin son aylarından başlayaraq ölkədə iqtisadi sahədə əldə olunmuş nailiyyətlərin möhkəmlənməsinə və əhalinin alıcılıq qabiliyyətinə mənfi təsir edən istehlak qiymətlərinin artımı müşahidə olunur. İnflyasiya

səviyyəsinin gözlənilən həddən yüksək olması əsasən dünya bazarlarında xam neftin qiymətinin artmasının istehsal xərclərinə təsiri nəticəsində idxal mallarının bahalaşması, dövriyyədə olan pul kütləsi həcmiminin artması və izafi pul kütləsinin

müxtəlif maliyyə alətlərinə cəlb olunma mexanizminin kifayət qədər inkişaf etməməsi, iqtisadiyyata yönəldilən investisiyaların strukturunun təkmil olmaması, istehsalda, ticarətdə və

idxal-ixrac əməliyyatlarında inhisarçılığa qarşı mübarizənin yetərli olmaması və s. səbəblərlə bağlıdır.



**Qrafik 4. Yoxulluq səviyyəsi, faizlə**  
 Mənbə: <https://stat.gov.az>



**Qrafik 5. Bütün mənbələr üzrə investisiya qoyuluşları (xarici investisiyalar nəzərə alınmaqla)**  
 Mənbə: <https://stat.gov.az>

Günümüzdə inflyasiya səviyyəsini artıran faktorların sosial-iqtisadi həyata və ümumi rifaha mənfi təsirini azaltmaq və məhdudlaşdırmaq məqsədilə xarici pul axınlarının azaldılması və dövlət büdcəsi xərclərinə edilən nəzarətin gücləndirilməsi, uğurlu bir şəkildə həyata keçirilən neft strategiyası və qeyri-neft sektorunda müşahidə olunan inkişaf nəticəsində ölkənin artmaqda olan maliyyə ehtiyatlarının daha da səmərəli idarə olunması, iqtisadiyyatda biznes subyektləri arasında sağlam rəqabət mühitinin formalaşdırılması ilə əlaqədar bir sıra önəmli tədbirlərin həyata keçirilməsi zərurəti yaranmışdır. Bununla bağlı ölkədə hüquqi baza formalaşdırılmış və lazimi qanunlar yaradılmışdır. Azərbaycanın iqtisadi inkişafının yeni mərhələyə qədəm qoyduğu bir dövrdə makroiqtisadi sabitliyi qoruyub saxlamaq, maliyyə ehtiyatlarını səfərbər etmək və onlardan istifadənin səmərəliliyini artırmaq, mövcud əlverişli işgüzar mühiti və investisiya fəallığını, habelə həyata keçirilən islahatların sosial əhəmiyyətini və əhalinin gəlirlərini inflyasiya təzyiqindən qorumaq məqsədilə “Azərbaycan Respublikasında antiinflyasiya tədbirlərinin gücləndirilməsi haqqında” 31 may 2005-ci il tarixli Azərbaycan Respublikası Prezidentinin fərmanı vardır.

Ölkədə rəqabətli biznes mühitinin yaradılması, qeyri-neft sektorunun inkişafı, vergi-gömrük sisteminin təkmilləşdirilməsi və prosedurlarda olan innovativ dəyişikliklər yeni biznesə başlayan sahibkarlar üçün geniş imkanlar yaratmışdır. Bu

da öz növbəsində ölkədə olan inflyasiya birbaşa təsir etmişdir.

#### Nəticə

Hər bir ölkənin əsas məqsədi iqtisadi artıma nail olmaqla yaşam səviyyəsini yüksəltmək, mədəni, sosial rifahı yüksəltmək, ekoloji mühiti daima balanslı şəkildə saxlamaqdır. Bu prosese təsir edən ÜDM artımı, hər bir nəfərə düşən ÜDM, ÜDM-nin bərabər bölüşdürülməsi, inflyasiya və işsizlik balansı kimi makroiqtisadi göstəricilər dövlətin birbaşa müdaxiləsilə deyil, dolay yollarla təsir edə biləcəyi və nəzarət edə biləcəyi göstəricilərdir. KOB və böyük biznes subyektlərinin inkişafı, kəmiyyət və keyfiyyətin yüksəlməsi, işsizliyin və xarici pul axınlarının azalmasına, dövlət gəlirlərinin və ÜDM-nin artmasına, ölkələr və xalqlar arasındakı inteqrasiyaya səbəb olmaqla, qeyd edilən makroiqtisadi göstəricilərin ölkə iqtisadiyyatına təsirini artırır. Bunun üçün də həm ölkəmizdə, həm də digər ölkələrdə ölkənin iqtisadi quruluşuna, iqtisadi imkanlarına və təbii amillərdən asılı olaraq müvafiq biznesə təşviq mexanizmləri araşdırılır, təkmilləşdirilir və tətbiq edilir.

#### ƏDƏBİYYAT SİYAHISI:

1. “Azərbaycan Respublikası regionlarının 2014-2018-ci illərdə sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramı”nın təsdiq edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikasının Prezidentinin Fərmanı
2. <https://www.worldbank.org/> (Dünya Bankının rəsmi saytı)

3. İ.M.Mahmudov, T.Ş.Zeynalov, N.M.İsmayılov (2010).İqtisadi təhlil. Bakı: “İqtisad Universiteti” nəşriyyatı
4. “Kiçik sahibkarlığa dövlət köməyi haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanunu
5. <https://smb.gov.az/> (Azərbaycan Respublikasının Kiçik və Orta Biznesin İnkişafı Agentliyinin rəsmi saytı)
6. <https://stat.gov.az/> (Azərbaycan Respublikasının Dövlət Statistika Komitəsinin rəsmi saytı)
7. Sahibkarlığa Kömək Milli Fondu- SKMF (jurnal)
8. Azərbaycan Respublikasının İqtisadi İnkişaf Nazirliyi Sahibkarlığa Kömək Milli Fondu “Kiçik və orta sahibkarlıq subyektləri üçün əyani vəsait”
9. <https://www.imf.org/> (İnternational Monetary Fund-un rəsmi saytı)

**Ragub Nazarli AGSHIN**

**AZERBAIJAN UNIVERSITY OF ARCHITECTURE AND CONSTRUCTION,  
GRADUATE STUDENT IMPACT OF BUSINESS SUPPORT MECHANISMS ON  
MACROECONOMIC INDICATORS IN AZERBAIJAN**

**Summary**

The purpose of writing the article is to research and analyze the measures taken for the development of business in Azerbaijan, implemented projects, state programs and to investigate the impact of the country on the micro and macro indicators. In the article, the mentioned macro indicators are determined separately, their importance for the country's economy, quantitative and qualitative indicators are studied. In the next part, the statistical data of these indicators for the world and Azerbaijan are reflected in written and graphical form. The article also examines measures and legislation intended for business support, the effects of these measures on the country's economy, analyzes the impact on relevant statistical indicators, and studies examples of business support mechanisms in the country.

**Keywords:** unemployment, inflation, balance of payments, business support, decree, targeted economic policy.

**Рагуб оглы Назарли АГШИН**

Азербайджанский Университет Архитектуры и Строительства, магистрант

**ВЛИЯНИЕ МЕХАНИЗМОВ ПОДДЕРЖКИ БИЗНЕСА НА  
МАКРОЭКОНОМИЧЕСКИЕ ПОКАЗАТЕЛИ В АЗЕРБАЙДЖАНЕ**

**Резюме**

Целью написания статьи является исследование и анализ мер, предпринятых для развития бизнеса в Азербайджане, реализованных проектов, государственных программ и исследование влияния страны на микро- и макропоказатели. В статье отдельно определяются указанные макропоказатели, изучается их значение для экономики страны, количественные и качественные показатели. В следующей части в письменной и графической форме отражены статистические данные этих показателей по миру и Азербайджану. Также в статье рассматриваются меры и законодательство, направленные на поддержку бизнеса, влияние этих мер на экономику страны, анализируется влияние на соответствующие статистические показатели, исследуются примеры механизмов поддержки бизнеса в стране.

**Ключевые слова:** безработица, инфляция, платежный баланс, поддержка бизнеса, декрет, адресная экономическая политика.